

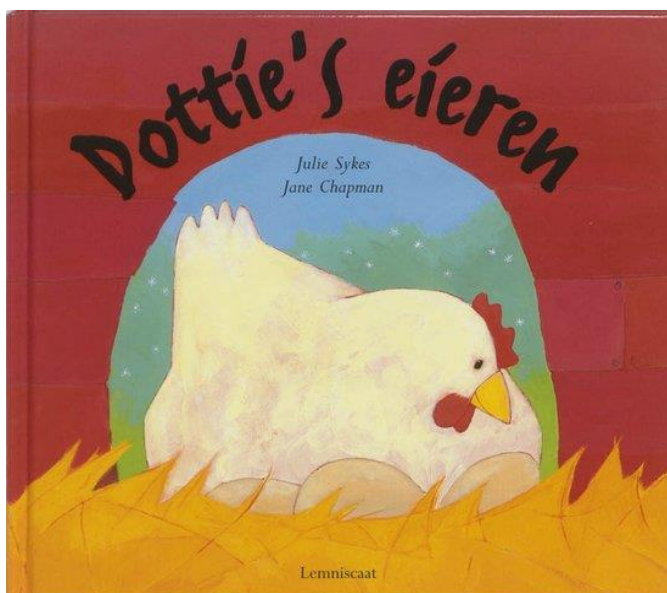
Prentenboeken aan het woord: Thema Lente

Prentenboek: Dottie's eieren, Lemniscaat 1997

Prentenboeken bieden de beste kansen voor dreumesen, peuters en kleuters op een goede taalontwikkeling bij het luisteren en praten. Door herhaalde aanbieding van taalrijke prentenboeken wordt de context van het verhaal steeds bekender en het leidt tot een vier maal zo snelle woordenschatontwikkeling (Hirsch, 2006). En dit is allemaal voorwaardelijk voor een gunstige lees- en schrijfontwikkeling later in de basisschool. Zo eenvoudig is het.

Dottie is zo trots op de eieren die ze gelegd heeft dat ze graag wil dat iedereen ze ziet. Een voor een nodigt ze andere dieren uit om te komen kijken. Maar geen enkel dier heeft tijd om met haar mee te komen. Eend moet haar kleintjes leren zwemmen, Varken hoort niet eens wat ze vraagt omdat haar biggetjes zo vrolijk knorren, Schaap moet op haar lammetjes passen en ook de rest van de dieren heeft het te druk met de eigen kleintjes. Dottie is onder de indruk van alle jonkies die ze ziet en wordt steeds verdrietiger over haar eieren. Die liggen zo stil! Eenmaal terug in haar hok gaat ze op haar eieren zitten. Als daar even laten schattige kuikens uit komen gekropen is alle verdriet voorbij. Trots stapt Dottie met haar kuikens over het erf en alle andere moederdieren komen nu kijken en zeggen iets aardigs tegen haar.

1

<http://www.kinderboekenmuziek.nl/bestanden/dotties%20eieren.pdf>

<https://www.youtube.com/watch?v=5LPP87UUYUk>

<http://www.kleutergroep.nl/Boeken/Dotties%20eieren/dottie.html>

Prentenboeken aan het woord, Thema Lente: Dottie's eieren; Paul Filipiak

1	De keuze van de woorden	3
2	Herhaald aanbieden van het prentenboek.....	4
3	Eenvoudige vertelversie van Dottie's eieren	6
4	Moeilijke voorleesversie + kernzinnen	20
5	Deelthema's om het herhaald aanbieden verrassend te houden	24
6	Kies uit: kernzinnen herhalen en verdiepen	25
7	Kies uit de tips.....	27
8	Kies uit Doetaal-activiteiten.....	28
9	Kies uit extra tips.....	30
10	Herhaalde aanbieding in de kleine en grote groep.....	34
11	Extra woorden.....	36
	Aantekeningen	37

1 De keuze van de woorden

Kies uit het prentenboek eerst concrete zelfstandige naamwoorden (aanwijzen of benoemen: de dieren, eieren, de wei) en concrete werkwoorden (uitspelen: krioelen, huppelen). Verbind die concrete woorden aan de spullen en knuffels uit het prentenboek.

Introduceer de concrete woorden eerst bij spel dat bij het prentenboek aansluit. Bijvoorbeeld, speel bij het prentenboek van Dottie: iemand uitnodigen om ergens mee te gaan kijken waar je trots op bent. Kies slechts enkele abstracte(re) woorden die door het herhaald vertellen en voorlezen, tussen de al bekende concrete woorden betekenis krijgen: wat zijn ze *grappig!* Bij de biggetjes.

Vang woorden vooral in een zin of een woordcombinatie. Dan kunnen de peuters en kleuters de woorden in zinnen gaan gebruiken als ze reageren op het vertellen, voorlezen, het naspelen en het navertellen van het verhaal: *echt heel mooi, helemaal niet zo blij meer*, enzovoorts. Woorden hebben pas echte gebruiksmogelijkheden en betekenis in zinnen en in een tekst en niet in clusters of parachootjes.

Laat woorden terugkomen in allerlei aansluitende ontdek- of zoekactiviteiten of en in creatieve activiteiten. Bij Dottie's eieren bijvoorbeeld: in het water spetteren.

Het meegeven van knuffels en het prentenboek naar huis slaat een brug tussen de peuterspeelzaal of de school en thuis. Laat dat door de bibliotheek organiseren of via VoorleesExpress.

Vaak heeft hetzelfde woord in twee zinnen een verschillende betekenis. Bijvoorbeeld: daar komt Eend **aan** en Eend heeft een warm verenpak **aan**. Goede prentenboeken staan er vol mee. Het is belangrijk dat hetzelfde woord in dezelfde betekenis in verschillende zinnen wordt herhaald.

Parafasering: typeer fragmenten met een samenvattende zin. Bijvoorbeeld in Dottie's eieren: parafraseer het fragment aan het begin als Dottie op een drafje naar de vijver loopt: Dottie is trots en nodigt Eend uit om naar haar allereerste eieren te komen kijken.

Woorden in Dottie's eieren	655 (1)	268 (2)	721 (3)	286 (4)
----------------------------	---------	---------	---------	---------

1 = totaal aantal woorden eenvoudige vertelversie.

2 = aantal verschillende woorden eenvoudige vertelversie.

3 = totaal aantal woorden moeilijke voorleesversie.

4 = aantal verschillende woorden moeilijke voorleesversie.

Laat overigens beleving prevaleren: geen woorden maar.....kinderen! De meeste woorden kunnen niet expliciet worden aangeleerd.

2 Herhaald aanbieden van het prentenboek

Kies uit de volgende activiteiten voor herhaalde aanbieding van het prentenboek

Activiteitscyclus, kies uit:	Onderwijsvaardigheden, kies uit:
<p>Activiteit 1 Spelen en praten bij voorwerpen en knuffels uit het prentenboek. Leg de nadruk op de concrete woorden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Stimuleer de concrete woordenschat met een vertelkoffer of verteltafel, met spullen en knuffels die bij het verhaal passen. ☐ Ga in op eigen ervaringen van de kinderen en hun inbreng tijdens de activiteit.
<p>Activiteit 2 De eerste vertelling van de eenvoudige vertel versie + het aanwijzen en benoemen van de concrete woorden bij de voorwerpen en knuffels uit het prentenboek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Laat in het boek en op de kaft zien waar de tekst staat. ☐ Ga in op eigen ervaringen van de kinderen en hun inbreng tijdens de vertelling. ☐ Leg een relatie tussen het verhaal en de gebeurtenissen in de (nabije) omgeving van de peuters, bijvoorbeeld met de verteltafel. ☐ Werk met de eenvoudige vertelversie.
<p>Activiteit 3 De tweede vertelling van de eenvoudige vertelversie + het uitspelen van concrete (werk)woorden en zinnen uit het verhaal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Stel voorafgaand aan het lezen één luistervraag. ☐ Moedig de kinderen aan om opmerkingen te maken over het verhaal. ☐ Werken met vertelpantomime bij het uitspelen van zinnen uit het verhaal.
<p>Activiteit 4 De derde vertelling van de eenvoudige vertel versie + makkelijke en/of een moeilijke vraag + gesprekje + de aandacht voor abstracte woorden, zinnen en woordcombinaties.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Reageer op de inbreng van de kinderen stel makkelijke en moeilijke vragen. ☐ Differentieer met makkelijke en moeilijke vragen. ☐ Verplaats de aandacht voor concrete woorden uit het verhaal naar aandacht voor abstracte of moeilijke woorden uit het verhaal. ☐ Vul de antwoorden en opmerkingen van de kinderen aan tot welgevormde zinnen en nieuwe ideeën. ☐ Laat de kinderen het verloop van het verhaal voorspellen, bijvoorbeeld aan de hand van illustraties.

	<ul style="list-style-type: none"> ❑ Werk, afhankelijk van de groep, met een eenvoudige vertelversie en een moeilijke voorleesversie van het verhaal.
<p>Activiteit 5 Het voorlezen van de moeilijke voorleesversie uit het prentenboek + zins- en tekstbetekenis van woorden + het naspelen en navertellen door enkele kinderen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❑ Pauzeer om ruimte te geven aan inbreng van kinderen. Kinderen vullen zinnen aan. ❑ Gebruik fragmenten om abstracte woorden aan te bieden. Denk bijvoorbeeld aan een abstract woord als verschrikt. ❑ Laat zinnen naspelen vóór het laten navertellen. ❑ Werk met een overgang van een gesprekje aan de hand van makkelijke en moeilijke vragen, naar het laten navertellen, waarbij kinderen zinnen en woorden uit het verhaal gebruiken. ❑ Bespreek het probleem in het verhaal, en de oplossing waar de hoofdpersonen voor zorgen. ❑ Bouw rollenspel bij het verhaal op van vertelpantomime, via het gebruik van handpoppen of knuffels, naar poppenkast en tenslotte naar echt rollenspel. ❑ Observeer de kwaliteit van het navertellen door de kinderen.
<p>Activiteit 6 Het afluisteren van een bandje met de voorleesversie of het bekijken en beluisteren van het prentenboek op DVD of YouTube. Eventueel het gebruik van een korte mondelinge gaten tekst die je voorleest en waarbij de kinderen het ontbrekende woord mondeling invullen. Eerst de concrete woorden, dan de abstracte woorden.</p> <p>Het navertellen door de kinderen, na het uitspelen van zinnen, leent zich er toe om de kwaliteit van het taalgebruik en de productieve beheersing van de aangeleerde woorden en zinnen te observeren en mogelijk verbeterd terug te geven.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❑ Spreek de voorleesversie in op een audiobandje of gebruik bestaande ingesproken versies van het prentenboek of het verfilmde prentenboek op YouTube. ❑ Herhaal en verdiep woorden uit het verhaal, die in verschillende zinnen uit het verhaal een (iets) andere betekenis hebben. Bijvoorbeeld: Je kuikens zijn even speels als mijn lammetjes. Misschien wil koe even komen kijken. ❑ Geef een samenvatting van de belangrijkste gebeurtenissen in het verhaal.

3 Eenvoudige vertelversie van Dottie's eieren

1 Dottie de kip

Dottie is zó blij en trots.

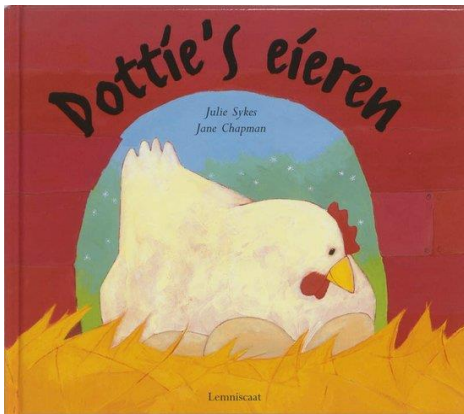
Ze heeft een nest eieren gelegd.

Voor de allereerste keer.

Ze zijn lichtbruin en mooi glad.

En de eieren glanzen prachtig.

Eigenlijk zou iedereen de eieren moeten zien!

6

Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
<ul style="list-style-type: none">☐ het nest☐ de kip☐ de snavel☐ de kam☐ het kippenhok	Naar buiten stappen	<ul style="list-style-type: none">☐ blij☐ trots☐ voor de allereerste keer☐ eigenlijk☐ de beste vriendin
Vragen + gesprekje	Weet je wie Dottie is?	Waarom is Dottie zo blij?

2 Naar buiten

Dottie stapt naar buiten

Ze kijkt in het rond.

‘Waar is Eend? Zij is mijn beste vriendin.

End is de eerste die mijn mooie eieren mag zien.’

7

Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
<ul style="list-style-type: none">☐ het kippenhok☐ het nest☐ de eieren☐ de poot	<ul style="list-style-type: none">☐ naar buiten stappen☐ in het rond kijken	<ul style="list-style-type: none">☐ mijn beste vriendin☐ de eerste
Vragen + gesprekje	Wat doet Dottie?	Wie is de beste vriendin van Dottie?

3 Bij de vijver

Dottie loopt op een drafje naar de vijver.

‘Ha, eend! Kom je naar mijn eieren kijken?’

Ik heb ze pas gelegd. Mijn eieren zijn zó mooi!’

‘Ik kan nu niet met je mee,’ zegt Eend.

‘Mijn kleintjes leren net zwemmen’.

Dottie kijkt naar de eendjes

De eendjes spetteren vrolijk in het water.

Ze is nog steeds heel trots

op haar prachtige eieren.

Maar die donzige eendjes

zijn ook wel leuk.

Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ de vijver ☐ de eend ☐ de kleintjes ☐ de donzige eendjes ☐ de bloemen ☐ de kant, de oever ☐ de snavel 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ op een drafje lopen ☐ zwemmen ☐ spetteren 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ heel trots ☐ ook wel leuk
Vragen + gesprekje	Wie ziet Dottie bij de vijver?	Waarom kan Eend niet met Dottie mee?

4 Bij het hok

Een heel klein beetje minder blij loopt Dottie verder.

Ha, daar is het varken!

'Ga jij met me mee om naar mijn eieren te kijken?'

Maar Varken hoort het niet.

Ze heeft vijf vrolijke biggetjes.

De biggetjes krioelen knorrend van plezier om haar heen.

Ze kijkt naar de wriemelende biggetjes.

Dottie denkt aan haar mooie eieren.

Wat zijn de biggetjes grappig!

9

Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
<ul style="list-style-type: none">☐ het varken☐ het biggetje☐ het hok☐ de snuit☐ de kop	<ul style="list-style-type: none">☐ krioelen☐ knorren	<ul style="list-style-type: none">☐ de wriemelende biggetjes☐ grappig
Vragen + gesprekje	Wat vraagt Dottie aan het varken?	Waarom is Dottie een klein beetje minder blij? Naar wie zal Dottie nu gaan?

5 In de wei

In de wei staat Schaap. 'Hallo!' roept Dottie.

'Wil jij misschien mijn eieren zien?

Ik heb ze pas gelegd. Ze zijn erg mooi.....

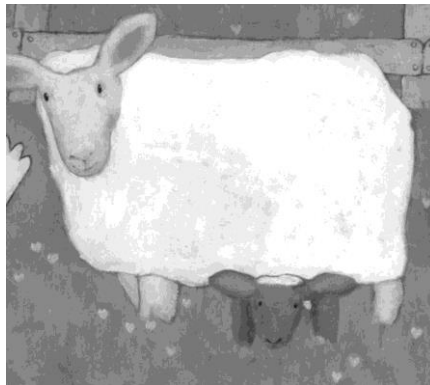
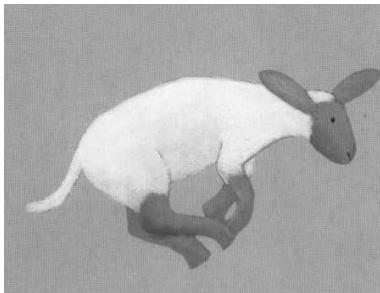
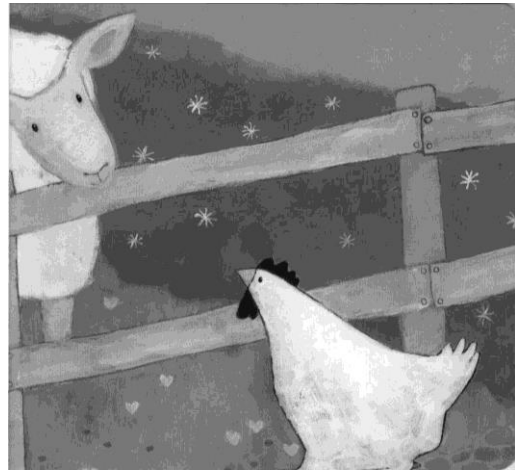
'Ik kan nu niet weg,' zegt Schaap.

'Ik moet op mijn lammetjes passen.'

Dottie kijkt naar de huppelende lammetjes.

De lammetjes maken de gekste sprongen.

Toch zijn mijn eieren echt heel mooi, denkt Dottie.

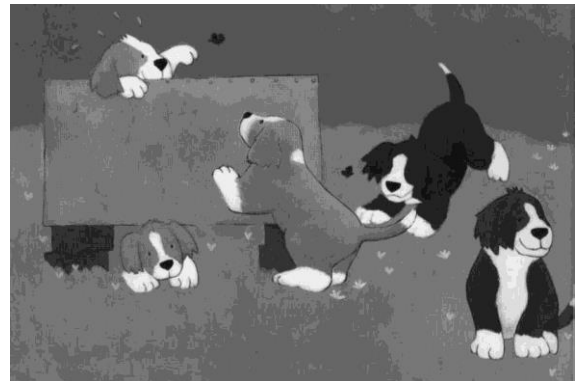

10

Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ het schaap ☐ de wei ☐ het lammetje ☐ het hek 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ op het lammetje passen ☐ huppelen ☐ de gekste sprongen 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Ik kan niet weg ☐ pas gelegd
Vragen + gesprekje	Hoeveel lammetjes zie je in de wei?	Wat denk Dottie bij zichzelf?

6 Wat een leuke hondjes!

Dottie gaat maar weer naar het kippenhok terug.
 Kijk, daar komt Hond aan! Ze loopt te wandelen.
 Hond wandelt met haar kleine hondjes.
 Het zijn wel zeven pups.
 Wil jij misschien...’ begint Dottie.
 Maar Hond heeft alleen maar oog voor haar jonkies.

Dottie kijkt de huppelende hondjes na.
 Dottie voelt zich eigenlijk helemaal niet zo
 blij meer.

11

Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ het hondje ☐ de hondjes ☐ de hond ☐ de snuit ☐ de neus 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ teruggaan ☐ iemand nakijken ☐ snuffelen 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ de pup ☐ ergens oog voor hebben
Vragen + gesprekje	Wat is Hond aan het doen?	Waarom voelt Dottie zich niet meer blij?

7 In de stal

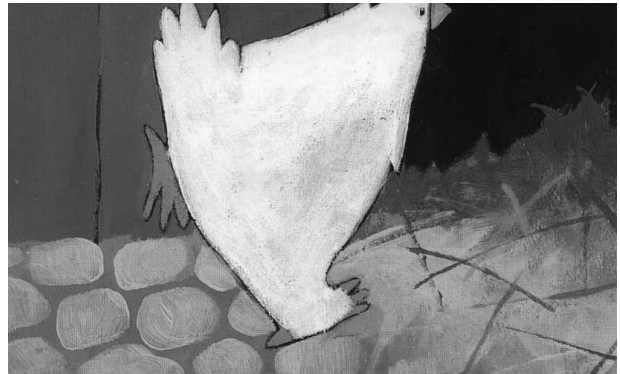
De deur van de koestal staat open.

Dottie kijkt om het hoekje.

Misschien wil Koe eventjes komen kijken?

‘He, koe! Kom eens hier!

Ik moet je wat vertellen.’

‘Ssst!’ fluistert Koe. ‘Niet zo hard praten!

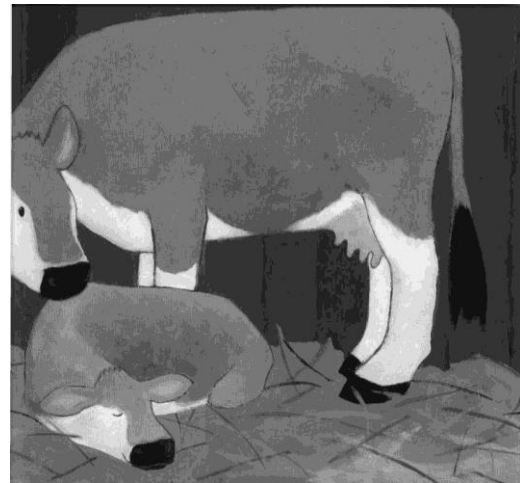
Je maakt mijn kleintje wakker’.

Ze knikt naar het stro.

Vlak naast haar ligt een kalfje.

Het kalfje slaapt.

Wat is het kalfje lief! Dottie zucht.

12

Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
<ul style="list-style-type: none">☐ de koestal☐ het stro☐ het kalfje	<ul style="list-style-type: none">☐ om het hoekje kijken☐ naar het stro knikken☐ zuchten	<ul style="list-style-type: none">☐ vlak naast
Vragen + gesprekje	Wat gaat Dottie aan Koe vertellen?	Waarom mag Dottie niet zo hard praten?

8 Terug naar het kippenhok

Dottie loopt naar het kippenhok.

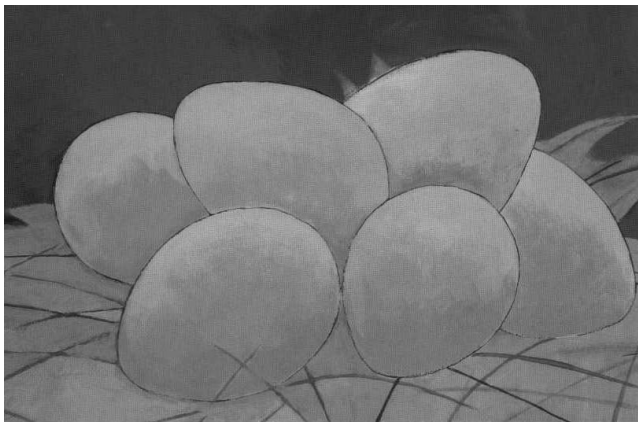
Ze kijkt in het kippenhok. Daar liggen haar eieren.

De eieren zijn lichtbruin, mooi glad en glanzend.

‘En toch zijn het prachtige eieren,’

zegt Dottie tegen zichzelf.

De eieren liggen daar alleen zo stil...

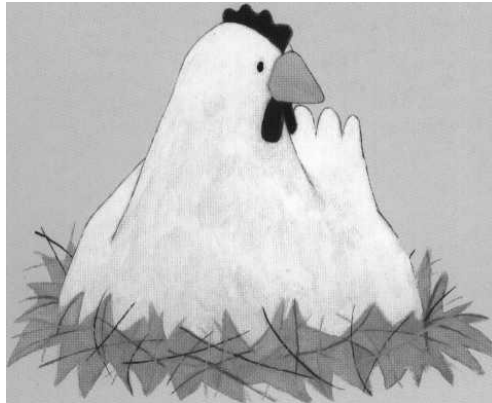

13

Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
<ul style="list-style-type: none">☐ de eieren☐ de opening	<ul style="list-style-type: none">☐ ergens inkijken☐ naar binnen lopen	<ul style="list-style-type: none">☐ glad en glanzend
Vragen + gesprekje	Wat ziet Dottie in haar hok liggen?	Hoe zien de eieren van Dottie er uit?

9 Broeden

Dottie klimt het hok in.
Ze gaat op haar nest zitten...

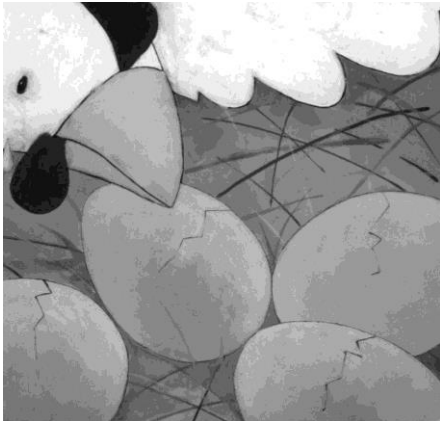
Krak!
Wat is dat nou?

14

Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
☐ het nest	☐ ergens inklimmen ☐ ergens op gaan zitten	Wat is dat nou? breken
Vragen + gesprekje	Wat doet Dottie?	Wat is er met de eieren gebeurd?

10 De kapotte eieren

'O nee!' roept Dottie verschrikt.

'Nu heb ik de eieren ook nog gebroken!

Mijn mooie eieren!

Ze zijn helemaal kapot!

Grote tranen rollen over haar wangen.

Ze spatten op de eieren.

De barsten op de eieren worden groter en groter..''

15

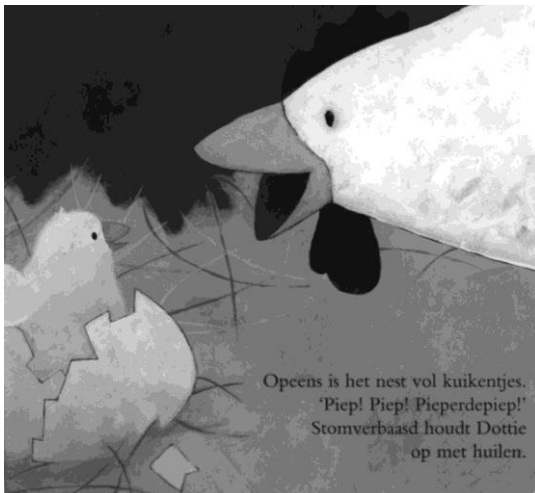
Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
<ul style="list-style-type: none">☐ de traan☐ de barst☐ de wang☐ kapot	<ul style="list-style-type: none">☐ spatten	<ul style="list-style-type: none">☐ verschrikt☐ gebroken☐ tranen rollen over haar wangen☐ groter en groter
Vragen + gesprekje	Wat is er kapot gegaan?	Waarom moet Dottie huilen?

11 De kuikentjes

Plop! Een geel, donzig kopje,
En nog een, en nog een!

Opeens is het nest vol kuikentjes,
'Piep!Piep! Pieperdepiep!'
Heel verbaasd houdt Dottie op met huilen.

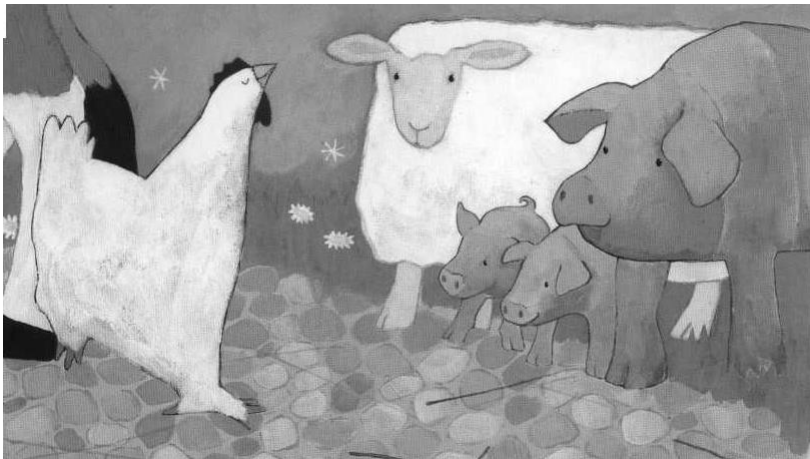

16

Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
<ul style="list-style-type: none">☐ het nest☐ het kuiken☐ de kuikentjes	<ul style="list-style-type: none">☐ verbaasd☐ huilen☐ nog een	<ul style="list-style-type: none">☐ stomverbaasd☐ opeens☐ ophouden
Vragen + gesprekje	Hoe zien de kuikens eruit?	Waarom is Dottie zo verbaasd?

12 Dottie en haar kleintjes

Wat zijn haar kuikens prachtig geel.
En wat zijn de veertjes zacht.
Eigenlijk zou iedereen haar kuikens moeten zien.
Trots stapt Dottie over het erf.
Haar kleintjes lopen achter Dottie aan.
Alle andere dieren kijken naar haar!

17

Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
<ul style="list-style-type: none">☐ het veertje☐ de veertjes☐ de kleintjes	<ul style="list-style-type: none">☐ achter iemand aanlopen	<ul style="list-style-type: none">☐ het erf☐ trots
Vragen + gesprekje	Wat doen de kuikentjes?	Waarom is Dottie zo trots?

13 Dottie is dolblij

'Wat een schatjes!' roept Eend.

'Ze zijn net zo donzig als die van mij.'

'Kijk eens hoe ze door elkaar krioelen.'

Het zijn precies mijn biggetjes,' knort Varken.

'Je kuikens zijn even speels als mijn lammetjes,' vindt Schaaap.

'Je kunt met ze gaan wandelen, zoals met mijn pups,' zegt Hond.

'En weet je wat zo fijn is?' vraagt Koe.

'Als je kuikens lekker dicht tegen je aan kruipen.

Netzo als mijn kalfje dat bij mij doet.'

En Dottie... die is zó blij en trots.

Ze kan helemaal niks meer zeggen.

Concrete zelfstandig naamwoorden. Kies uit:	Uitspelen. Kies uit:	Abstractere woorden. Kies uit:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ de eend ☐ het varken ☐ het schaap ☐ het kalf 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ door elkaar krioelen ☐ knorren ☐ tegen elkaar aankruipen ☐ wandelen 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ dolblij ☐ schatjes ☐ precies ☐ even speels als die van mij
Vragen + gesprekje	Wat zegt Dottie tegen de dieren?	Waarom komen al de dieren bij Dottie kijken?

Kenmerken van de eenvoudige verhaalversie:

- ❑ Tegenwoordige tijd
- ❑ Korte zinnen
- ❑ Zoveel mogelijk vaste woordvolgorde in de zinnen.
- ❑ Niet frequente woorden vervangen door frequente woorden
- ❑ Minder verwijswaarden; zoveel mogelijk dingen en personen bij de (eigen)naam noemen.

4 Moeilijke voorleesversie + kernzinnen

Onderstreping = kernzinnen

1 Dottie de kip

Dottie was zó blij en trots.

Ze had voor de allereerste keer een nest eieren gelegd.

Ze waren lichtbruin en mooi glad en ze glansden prachtig.

Eigenlijk zou iedereen ze moeten zien!

2 Naar buiten

Dottie stapte naar buiten en keek in het rond.

‘Waar is Eend? Zij is mijn beste vriendin.

Zij is de eerste die mijn mooie eieren mag zien.’

20

3 Bij de vijver

Op een drafje liep Dottie naar de vijver.

‘Ha, eend! Kom je naar mijn eieren kijken?

Ik heb ze pas gelegd. Ze zijn zó mooi!’

‘Ik kan nu niet met je mee,’ zei Eend.

‘Mijn kleintjes leren net zwemmen’.

Dottie keek naar de eendjes

Die vrolijk in het water spetterden.

Ze was nog steeds heel trots

op haar prachtige eieren,

maar die donzige eendjes

waren ook wel leuk.

4 Bij het hok

Een heel klein beetje minder blij liep Dottie verder.

Ha, daar was het varken!

'Ga jij met me mee om naar mijn eieren te kijken?'

Maar Varken hoorde het niet. Vijf vrolijke biggetjes krioelden knorrend van plezier om haar heen.

Dottie dacht aan haar mooie eieren.

Ze keek naar de wriemelende biggetjes.

Wat waren ze grappig!

5 In de wei

In de wei stond Schaap. 'Hallo!' riep Dottie.

'Wil jij misschien mijn eieren zien?'

Ik heb ze pas gelegd. Ze zijn erg mooi.....

'Ik kan nu niet weg,' zei Schaap.

'Ik moet op mijn lammetjes passen.'

Dottie keek naar de huppelende lammetjes.

Ze maakten de gekste sprongen.

'Toch zijn mijn eieren echt heel mooi', dacht ze.

6 Wat een leuke hondjes!

Dottie ging maar weer naar het kippenhok terug.

Kijk, daar kwam Hond aan! Ze liep te wandelen met haar pups.

Ze had wel zeven kleine hondjes.

Wil jij misschien...?' begon Dottie.

Maar Hond had alleen maar oog voor haar jonkies.

Dottie keek de huppelende hondjes na.

Ze voelde zich eigenlijk helemaal niet zo blij meer.

7 In de stal

De deur van de koestal stond open en Dottie keek om het hoekje.

Misschien wilde Koe wel eventjes komen kijken?

'He, koe! Kom eens hier! Ik moet je wat vertellen,'

'Ssst!'fluisterde Koe. 'Niet zo hard praten!

Je maakt mijn kleintje wakker'.

Ze knikte naar het stro.

Vlak naast haar lag een kalfje te slapen.

Wat was het lief! Dottie zuchtte.

8 Terug naar het kippenhok

Dottie liep naar het kippenhok en keek naar binnen.

Daar lagen haar eieren: Lichtbruin, mooi glad en glanzend.

'En toch zijn het prachtige eieren,' zei Dottie tegen zichzelf.

'Ze lagen alleen zo stil...'

9 Broeden

Dottie klom het hok in en ging op haar nest zitten.

Krak!

Wat is dát nou?

10 De kapotte eieren

'O nee!'riep Dottie verschrikt.

Mijn mooie eieren, helemaal kapot.'

Grote tranen rolden over haar wangen.

Ze spatten op de eieren en de barsten werden groter en groter.

11 Kuikentjes

Plop! Een geel, donzig kopje,

En nog een, en nog een!

De eieren waren uitgekomen.

‘Piep! Piep! Pieperdepiep!’

Stomverbaasd hield Dottie op met huilen.

12 Dottie met haar kleintjes

Wat waren ze prachtig geel, haar kuikens en wat waren de veertjes zacht.

Eigenlijk zou iedereen ze moeten zien.

Trots stapte Dottie over het erf met haar kleintjes achter zich aan.

Alle andere dieren keken naar haar!

13 Dottie is dolblij

‘Wat een schatjes!’ riep Eend.

‘Net zo donzig als die van mij.’

‘Kijk eens hoe ze door elkaar krioelen,

precies mijn biggetjes,’ knorde Varken.

‘Ze zijn even speels als mijn lammetjes,’ vond Schaap.

‘Je kunt met ze gaan wandelen, zoals met mijn pups,’ zei Hond.

‘En weet je wat zo fijn is?’ vroeg Koe.

‘Als ze lekker dicht tegen je aan kruipen,

zoals mijn kalfje dat bij mij doet.’

En Dottie... die was zó blij en trots, dat ze helemaal niks meer kon zeggen.

Kenmerken van deze moeilijkere verhaalversie:

- ❑ Ook Verleden en toekomstige tijd van werkwoorden.
- ❑ Verschillende soorten zinspatronen door elkaar.
- ❑ Ook langere complexe zinnen.
- ❑ Ook niet-frequente woorden.
- ❑ Wél abstracte verwijswaarden.

5 Deelthema's om het herhaald aanbieden verrassend te houden

Subthema's

1. Verschillende woorden voor kleine dieren: het eendje, de eendjes, het biggetje, de biggetjes, het lammetje, de lammetjes, de pup, de pups, het kalfje, de kalfjes.
2. Verschillende woorden voor de buitenkant van dieren: veren, vacht, dons, wol.
3. Verschillende woorden voor de mond van dieren: de snavel, de snuit, de bek.
4. Verschillende woorden voor het huis van de dieren: het hok, de stal, het nest.
5. Telwoorden en kleuren.
6. Geluiden van dieren, knorren, blaten, loeien, kwaken, blaffen, kraaien.

Mogelijke onderwerpen om over te praten

1. Dottie de kip
2. Naar buiten
3. Bij de vijver
4. Bij het hok
5. In de wei
6. Wat een leuke hondjes
7. In de stal
8. Terug naar het kippenhok
9. Broeden
10. De kapotte eieren
11. De kuikentjes
12. Dottie en haar kleintjes
13. Dottie is dolblij

6 Kies uit: kernzinnen herhalen en verdiepen

Als kinderen woordgroepen in een adem kunnen nazeggen helpt dat later bij het vlot in één keer kunnen lezen van deze woordgroepen bij het voortgezet technisch lezen.

Hond heeft **alleen nog maar oog** voor haar jonkies.

De eieren liggen daar **alleen zo stil**.

Ze zijn **net zo donzig** als die van mij.

Je kuikens zijn even speels als mijn lammetjes.

Net zo als mijn kalfje bij mij doet.

Eigenlijk zou iedereen de eieren moeten zien.

Eigenlijk zou iedereen haar kuikens moeten zien.

Dottie voelt zich **eigenlijk helemaal niet zo blij meer**.

Je kuikens zijn **even speels** als mijn lammetjes.

Misschien wil koe **even komen kijken**.

Dottie voelt zich eigenlijk **helemaal niet zo blij meer**.

Mijn eieren zijn **helemaal kapot**.

Ze kan **helemaal niks meer zeggen**.

Ze kijkt **in het rond**

De eendjes spetteren **in het water**

Ze kijkt **in het kippenhok**

Dottie **klimt het hok in**.

Dottie gaat **maar weer** naar het kippenhok terug.

Hond heeft **alleen maar** oog voor haar jonkies.

Maar die donzige eendjes zijn ook wel leuk.

Dottie voelt zich **niet zo blij meer**.

Dottie kan **niks meer zeggen**.

Ik kan **nu niet met je mee**.

Ik kan **nu niet weg**.

Ze is **nog steeds** heel trots.

Nu heb ik de eieren **ook nog gebroken**.

En nog **een en nog een**.

Ga je met me mee **om naar mijn eieren te kijken?**

De biggetjes krioelen **om haar heen**.

Dottie kijkt **om het hoekje**.

Dottie loopt **op een drafje**.

Dottie is **trots op haar eieren**

Schaap moet **op haar lammetjes passen**.

Dottie gaat **op haar nest zitten**.

De tranen spatten **op haar eieren**

Dottie **houdt op met huilen**.

Grote tranen **rollen over haar wangen**.

Dottie **loopt over het erf**.

In de wei **staat** schaaap.

De koestal **staat open**

1. Even teruggrijpen op de vorige keer dat het boek is verteld of voorgelezen.
2. Verhaalfiguren in vorm van knuffels en de spullen waarmee al is gespeeld sterk bij de vertelling betrekken: de knuffels gaan rond in de kring en worden geknuffeld (ook knuffelopdrachten geven: knuffel zijn buik, zijn oor, zijn neus, zijn pootjes).
3. Zwijgzaam kind/jongste kleuter mag een knuffel of een voorwerp vasthouden en er een keer een opdrachtje mee doen.
4. Vertelpantomime: uitspelen van iets uit het boekje bijvoorbeeld knorrend van plezier krioelen.
5. Reageren op reacties van kinderen: ingaan op hun bedoeling en het verbeterd herhalen en uitbreiden van wat ze zeggen: Kip gaat naar eend. Ja Kip wil haar eieren het eerst aan Eend laten zien.
6. Peuters/kleuters voorwerpen (woorden) op de prenten laten aanwijzen.
7. Peuters/kleuters dingen op prenten zelf laten benoemen of acties beschrijven.
8. Accent leggen op de veel voorkomende zinnen: Kom je naar mijn eieren kijken?
9. Na derde aanbieding: pauzes laten vallen. Kinderen vullen woorden in en dat wordt beloond: de.... eendjes zijn ook wel leuk.
10. Kinderen laten voorspellen wat er in het verhaal, op de volgende bladzijde gaat gebeuren; pas na de derde aanbieding: waar gaat Kip nu naar toe?
11. Woordenschat kort uitbreiden: bijvoorbeeld terwijl kinderen werkwoorden of zinnen uitspelen: huppelende kinderen na kijken.
12. Afronden van het prentenboek met een concrete activiteit: eieren schilderen.
13. Eerst de concrete woorden en dan daaraan de handelingswerkwoorden verbinden: eieren-leggen, water-spetteren, de deur - om het hoekje kijken, nest- zitten/broeden, tranen-rollen, het erf- over het erf stappen.
14. Werk niet alleen met losse woorden, maar vooral met vaste woordcombinaties. Kinderen onthouden vooral woordcombinaties die ze zelf kunnen gebruiken: in bed stoppen, aan de hemel staan, naar beneden glijden, bibberen van de kou, het duurde niet lang, je hebt gelijk, kon ik hem maar helpen, wat hebben ze een plezier. Hiermee kunnen ze het verhaal gemakkelijker navertellen.
15. Gevorderde kinderen zogenaamd prentenboeken laten lezen en aan elkaar laten 'voorlezen' in de boekenhoek of laten voorlezen aan de knuffel(s) uit het prentenboek.
16. Luisteraars krijgen in de grote kring een makkelijke vraag + gesprekje, pratens krijgen een moeilijker vraag + gesprekje. Beperk het vragen stellen. Want dan ben je bij een prentenboek voortdurend aan het toetsen.
17. Werken in kleine en grote groep. In kleine groep de ontdekactiviteit of creatieve activiteit. Ook een keer het voorlezen van het verhaal in de kleine kring voor kinderen die achter blijven.

8 Kies uit Doetaal-activiteiten

1. Je zit op de middelste stoel en nodigt eerst twee gevorderde kleuters uit die naast je komen zitten. Je zegt terwijl je opstaat: 'Pak de ...' en je voert zelfde opdracht uit. Daarna geef je de opdracht aan de twee kinderen en loopt met ze mee. Dit doe je met een aantal dingen: het nest, dons, de pup, het kuiken, het stro, de barst. Je richt je op de woorden uit de eerste kolom van de woordenlijstjes.
2. Voor de introductie van nieuwe woorden gebruik je eerst altijd een aantal vertrouwde standaardopdrachten zoals: pak.... wijs... aan, raak.... aan, geef... , zet.... neer. Kinderen horen dan altijd bekende woorden bij een nieuw woord; dat geeft houvast.
3. Daarna kun je opdrachten met hetzelfde woord anders formuleren, om ook nieuwe doewoorden aan te leren. Dus **pak** de eend, wordt **aai** de eend, **knuffel** de eend, enzovoorts.
4. Je laat de kinderen in het begin de nieuwe woorden pertinent niet nazeggen, omdat ze nog niet het goede begrip en het goede klankbeeld in hun hoofd hebben. Je stelt in het begin dus geen vragen zoals: 'Wat is dit?' Het blijkt vaak dat kinderen na voldoende geluisterd te hebben, uit zichzelf willen gaan praten: eigenlijk zou iedereen ze moeten zien.
5. In het begin ga je na of ook de beginners de betekenis van de opdrachten begrijpen. Dit doe je door individuele kinderen te vragen om de opdrachten uit te voeren. Gevorderde kinderen die de namen van de voorwerpen al kennen, geef je opdrachten met de handelingswoorden uit de tweede kolom uit de woordenlijstjes: naar buiten stappen, op een drafje lopen, spetteren, op het lammetje passen. Voor beginners werk je met enkelvoudige opdrachten en voor gevorderden met samengestelde opdrachten (enkele opdrachten tegelijkertijd).
6. Met gevorderde kleuters speel je zogenaamde scenario's of gebeurtenissen: handelingen die logischerwijs op elkaar (kunnen) volgen, bijvoorbeeld bij Dottie's eieren: loop naar de kast en kijk naar binnen. Herhaling kan plaatsvinden door spullen in de huishoek te leggen en daar spelenderwijs op terug te komen met opdrachten.
7. Zeg de opdracht en voer zelf de handeling uit. De kinderen doen het na. Vertraag na een paar keer bij de opdrachten je eigen handelingen, zodat je kunt zien of de kinderen de opdrachten al een beetje hebben begrepen en niet alleen maar jouw handeling imiteren.

8. Begin eerst met weinig voorwerpen en breidt dit uit, al naar gelang de snelheid waarmee de kinderen de opdrachten oppikken.
9. Zet de voorwerpen eerst in een vaste volgorde op de tafel en behandel de opdrachten eerst in die vaste volgorde: het kuiken, de kip, de eend, het biggetje, het kammetje, de pup, Zet dan de voorwerpen in een andere volgorde. Geef dan de opdrachten in een andere volgorde. Hiermee toets je het begrip.
10. In het begin worden de opdrachten rustig en duidelijk gegeven. Als de kinderen de opdrachten begrijpen, kunnen ze wat sneller worden toegesproken.
11. De kinderen staan rondom de vertelafel, moeten een voorwerp pakken en krijgen om de beurt een opdracht met betrekking tot hun eigen voorwerp: ga als een kip op een nest zitten. Dit verhoogt hun betrokkenheid. Sommige kinderen mogen van huis uit geen dier spelen.
12. Je legt vier voorwerpen op tafel, waarvan er drie bij de kinderen bekend zijn. Vervolgens geef je een opdracht met het nieuwe voorwerp. De kinderen raden dan welk voorwerp bedoeld wordt ('dat moet het nieuwe woord 'de rammelaar' zijn.)
13. Gebruik samengestelde opdrachten of combineer bekende opdrachten: Stephan ga naar de tafel van Eva. Pak drie eieren die daar op haar tafel liggen. Of: Stephan, als Peter naar de bouwhoek gaat, ga jij naar de tafel van Eva en pak je het nestje dat op haar tafel ligt.
14. Als de kinderen meerder opdrachten achterelkaar aankunnen, stap je over op een 'scenario" waarbij zij bijvoorbeeld: eieren in het nest leggen, aan Eend vragen of ze komt kijken, aan het varken vragen of ze komt kijken, aan het schaap kijken of ze komt kijken, enzovoorts.
15. Pas rolwisseling toe en laat kinderen aan andere kinderen opdrachten geven: wil jij misschien mijn..... zien.
16. Doe vaak grappige en onverwachte opdrachten: leg de wriemelende biggetjes op het hoofd van Selma. Vermijd steeds meer de voorspelbaarheid van opdrachten, zodat de kinderen meer moeten nadenken wat ze precies bij een opdracht moeten doen.
17. Voeg aan de opdrachten bijwoorden en bijvoeglijke naamwoorden toe: aai de eend , aai de donzige eend, aai de donzige eend voorzichtig, heel voorzichtig.
18. Ga variëren in de formulering van de opdrachten: Teken een grote vijver. Teken een grotere vijver, teken een enorme vijver.

9 Kies uit extra tips

1 Je woordje doen

1. Kinderen proberen voortdurend een brug te slaan tussen oude en nieuwe ervaringen en de woorden. Je speelt op deze manier van woordjes leren in, door het creëren van boeiende activiteiten rond prentenboeken, die de kinderen met elkaar kunnen delen. Je maakt daar regelmatig foto's van en die bespreek je met de kinderen. Tijdens de spelactiviteiten bied je veel woorden uit het prentenboek aan en je overbrugt daarmee de kloof tussen de hier-en-nu-ervaring en de nieuwe woorden.
2. Indien de kinderen er aan toe zijn, knoop je na de activiteiten ervaringsgesprekjes aan, individueel of in een klein groepje. Ze benoemen wat ze doen.
3. Je praat met de kinderen na, over de (gedeelde) ervaring en legt een aantal woorden vast waar ze niet op konden komen. Zo mogelijk naar aanleiding van foto's die je van de activiteiten hebt gemaakt. Deze woorden herhaal je aan het eind van het ervaringsgesprek, waardoor je 'de overbrugging' tussen de ervaring en de woorden bij de kinderen 'consolideert'. Activiteiten die dagelijks terugkomen, zoals de fruitpauze of andere activiteiten in het dagritme, lenen zich goed voor een natuurlijke herhaling van deze woorden.

2 Geef een hint!

1. In het geval kinderen woorden niet begrijpen, zoeken ze zelf vaak naar aanwijzingen of hints, om die woorden toch te begrijpen. Dit betekent dus dat je niet altijd alle woorden op voorhand uitlegt, want dit kan er toe leiden dat kinderen passief worden en niet zelf op zoek gaan naar de betekenis van woorden. Je kunt wél hints geven. Het begrijpen van woorden is, hoe je het wendt of keert, iets dat kinderen zelf moeten doen. Je kunt daarvoor wél de gunstige condities scheppen.
2. Het geven van hints vindt plaats in acties waarvoor het kind min of meer zelf heeft gekozen. Het is dus belangrijk dat het vaak iets van zichzelf kan inbrengen. Bij deze manier van leren sluit je aan, door ruimte te geven aan verschillende soorten hints van klasgenoten en van je zelf. Een sfeer van onderlinge hulp is daarbij van doorslaggevend belang.

3. Je geeft hints waarmee kinderen zelf de betekenis van woorden kunnen zoeken door ze vaak de gelegenheid te geven om eigen spullen mee te nemen voor de thematafel en erover te praten; elke dag in het thema zijn twee kinderen aan de beurt en als het niet lukt dan heb je zelf nieuwe spullen achter de hand bij het prentenboek die het kind mag gebruiken. Door:
 - Het ijzer te smeden als het heet is, door kinderen te wijzen op betekeniskenmerken en woorden die ze zelf niet opmerken, waarna je ze vervolgens het bijpassende woord geeft: pak die koffer eens. Waaraan houd je de koffer vast? Aan.....het hengsel.
 - Allerlei woordassociaties uitlokken bij eigen activiteiten en opmerkingen van de kinderen.
 - Door hints te geven bij een plaatje, met een gebaar, met intonatie en oogcontact.

3 Zin in zinnen

1. In situaties waarbij kinderen betrokken zijn, bijvoorbeeld bij een prentenboek-vertelling, pikken ze vaak zinnen als één geheel op. (je kunt namelijk veel meer woorden in zinnen onthouden dan alleen losse woorden). Daarna proberen de kinderen die 'kernzinnen' te gebruiken in nieuwe situaties. Daarbij is hulp van andere kinderen en van jou zeer welkom. Herhaalde uitdrukkingen uit het prentenboek in andere situaties gebruiken: kom je naar mijnkijken?

Het gaat om uitingen van een of enkele woorden, die grammaticaal niet volledig hoeven te zijn. Ze worden zonder grammaticale 'kennis' als een betekenisvol geheel onthouden. Deze zinnen hoeven tijdens het praten niet echt 'bedacht te worden'. Goede prentenboeken staan er vol mee.

2. Die kernzinnen hebben vaak een uitgesproken taalgebruiksdoel voor de kinderen. Door deze kernzinnen te gebruiken laten kinderen hun vermogen zien, om niet alleen met losse woorden, maar ook met 'zinnen' te communiceren voor hun eigen taalgebruiksdoelen in echte situaties. Je kunt aansluiten bij deze manier van kinderen om met zinnen om te gaan door:
 - 'Populaire uitdrukkingen' (kernzinnen) van de kinderen zelf toe te passen in nieuwe situaties.
 - Door te letten op wat kinderen met taal willen bereiken en daarbij aansluitend zelf zinnen in te brengen die kinderen als kernzinnen kunnen overnemen.
 - Door kinderen te stimuleren om kernzinnen van elkaar over te nemen, door elkaar speelse opdrachtjes te geven, waarbij de opdrachtjes eventueel door jou worden ingefluisterd.
 - Door veel liedjes, versjes en prentenboekverhalen te herhalen.

- Door Doetaal-activiteiten uit te voeren.

4 Zinnen verzinnen

1. Kinderen creëren tijdens hun praten in het spel in de speelhoek nieuwe zinnen op basis van al bekende zinnen en ontdekken daardoor de impliciete regels van de Nederlandse zinsbouw. In deze 'leerinitiatieven' van henzelf, maken ze niet alleen gebruik van vaste kernzinnen, maar passen hun kernzinnen voor nieuwe situaties aan. Eerst houden ze dus een tijdje vast aan een kernzin, daarna gaan ze het zinspatroon daarvan doorbreken en zetten ze nieuwe zinsdelen naast en in de zin, om echt hun eigen zegje te doen: en toch zijn het prachtige eieren wordt: en toch zijn het prachtige poppen.

Kernzinnen worden hierdoor een beetje, of langzamerhand grondiger, veranderd om eigen ideeën en 'taalgebruikdoelen' te uiten, om zo adequaat mogelijk te kunnen reageren op anderen. Daarbij proberen kinderen zelf geconstrueerde zinnen uit, waarbij ze letten op de reactie van de ander en op informatie over de welgevormdheid van hun zinnen. Op grond daarvan gaan ze geleidelijk hun eigen zinnen verbeteren: en toch heb ik gelijk, en toch is het heel erg mooi.

2. Je speelt hier op in, door in een betekenisvolle situatie te praten over een spel, een taak, een activiteit in een ervaringsgesprek. Gebruik zelf kernzinnen en paraphraseer die, dus zeg zelf de zinnen uit het prentenboek iets anders met bijna dezelfde betekenis: Kom je naar mijn eieren kijken. Ga je met me mee om naar mijn eieren te kijken? Wil je misschien mijn eieren zien? Misschien wil Koe wel eventjes komen kijken> Je geeft verder regelmatig verbeterde herhalingen van juist hun eigen nieuwe zinnen, waarbij je altijd ook ingaat op de bedoelingen van de kinderen.

5 Rollenspel

1. Door imitatie van rolvoorbeelden, bijvoorbeeld van rollen uit het prentenboekverhaal, leren kinderen verschillende vormen van taalgebruik. Dit kan worden gevoed door op een taalstimulerende manier met prentenboeken om te gaan. In vertelpantomime, met handpoppen, bij poppenkast en in echt rollenspel, oefenen kinderen woorden, zinnen en tekstjes in de 'scripts uit het prentenboek'. De rollen zijn in de vorm van knuffels: Kip, Eend, Varken, Schaap, Hond, en Koe.

De gevoelswaarde van taal wordt daarmee ontdekt en meteen toegepast. Typische uitdrukkingen worden uitgebreid en uitgeprobeerd. Reeds geleerde kernzinnen en ooit zelf geconstrueerde taal wordt op gefantaseerde manier in het echt toegepast, aangepast en aangevuld.

2. Na het rollenspel kunnen kinderen het verhaal beter navertellen. Ze gebruiken dan niet alleen dialoogtaal, maar vooral de abstractere verteltaal, vaak ook in de verleden tijd.
3. Het rollenspel draagt sterk bij aan het 'je thuis voelen op school'. Je leert namelijk de gang van zaken op de Nederlandse school en speelt die na. Laat rollenspel voor migrantenkinderen zowel in de thuistaal als in het Nederlands doen!

Bij deze uitwerking heb ik gebruik gemaakt van ideeën van Joan Tough, L.Ventriglia, Elena de Ru en James Asher.

10 Herhaalde aanbieding in de kleine en grote groep

Kies uit:	Kies uit:
Kleine groep of huishoek	<p>Spelen met spullen en knuffels uit het prentenboekverhaal.</p> <p>Kiezen van concrete woorden met daarnaast de handelingswoorden (water-spetteren: een zinvol cluster).</p> <p>Bijvoorbeeld een zoekspelletje met verstopte voorwerpen in de ruimtes die ook in het prentenboek worden genoemd.</p> <p>Extra woordenschatstimulering bij het spel.</p> <p>Je brengt onder woorden wat kinderen doen.</p> <p>Je geeft spelopdrachten bij knuffels en voorwerpen.</p>
Grote groep	<p>Vertellen van het prentenboekverhaal en interactie.</p> <p>Korte zinnen in de tegenwoordige tijd.</p> <p>Vereenvoudigen van het verhaal: de kern vertellen bij de prenten.</p> <p>Aanwijzen of benoemen bij de prenten.</p> <p>Interactief werken: sterk reageren op inbreng van de kinderen en zinnen verbeterd teruggeven.</p> <p>Accent op concrete woorden en het uitspelen van handelingswoorden (vertelpantomime).</p>
Kleine groep, of huishoek	<p>Voorlezen van het verhaal in kleine groep.</p> <p>Ook aandacht voor abstracte woorden en zinnen.</p> <p>Makkelijke vraag + gesprekje.</p> <p>Moeilijke vraag+ gesprekje.</p> <p>Aandacht voor een deelonderwerp uit het verhaal.</p>

<p>kleine groep, of huishoek</p>	<p>Ontdekactiviteit of creatieve activiteit, aansluitend bij het prentenboek. Speurtocht naar voorwerpen uit het prentenboek.</p> <p>Extra woordenschatstimulering bij deelonderwerpen.</p> <p>Je brengt onder woorden wat kinderen doen als ze spelen met de knuffels en de voorwerpen uit het prentenboek.</p> <p>Je geeft spelopdrachten.</p> <p>Je voegt zelfstandige naamwoorden en handelingswoorden toe bij het spelen.</p> <p>(rollen)spel in de hoeken: Kikker, Varkentje, Haas, Eend: wat zeggen zij?</p> <p>Een eerder prentenboek toevoegen aan boekenrek in de boekenhoek en er regelmatig op terugkomen.</p>
<p>Grote groep</p>	<p>Voorlezen.</p> <p>Makkelijke vraag en een gesprekje.</p> <p>Moeilijkere vraag en een gesprekje.</p> <p>De luisteraars er bij betrekken met de spullen.</p> <p>Het gebruik van de verleden tijd en vragen in de verleden tijd.</p> <p>Werken met samenvattende parafraseringen bij fragmenten.</p> <p>Aandacht voor een ander sub-thema of deelonderwerp uit het verhaal.</p> <p>Mondelinge gatenzinnen uit het prentenboekverhaal met concrete of abstracte woorden. Kinderen vullen aan met het juiste woord.</p>

11 Extra woorden

Extra lente-woorden: lentewoorden ontstaan ook tijdens het thema en komen er al werkend met de kinderen bij. Bijvoorbeeld bij een bezoek aan de kinderboerderij.

Concrete woorden om aan te wijzen.	Doewoorden om uit te beelden	Abstracte woorden in zinnen en vaste woordcombinaties

